

48. B Ö L Ü M

Adli Travmatoloji Olgularında Saptanan Psikiyatrik Bozukluklara Adli Mercilerin Bakışı

Orhan MERAL¹
Fırat İLERİ²

Giriş

Adli Psikiyatri; Adli Tıp, Psikiyatri ve Çocuk Psikiyatrisi başta olmak üzere Nöroloji, Psikoloji, Sosyoloji ve Hukuk gibi çok sayıda bilim dalının multidisipliner bakış sınırlarını içinde barındıran, cezai ve hukuki yargılama süreçlerinde Türk Ceza Kanunu (TCK) (1) ve Türk Medeni Kanunu (TMK) (2) kapsamında sorulan sorulara yanıt arayan bir alandır (3-5). Ülkemizde henüz Adli Psikiyatri alanında lisans veya lisansüstü bir eğitim verilmemekle birlikte uygulamada adli psikiyatrik değerlendirmelere sıkça başvurulmaktadır (6).

Ülkemiz yasal mevzuatına göre; uzmanlık veya özel / teknik bilgi gerektiren durumlarda adli merciler tarafından bilirkişi görüşüne başvurulmakta, vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlarda yaralanma şiddetinin belirlenmesi ve buna göre adli müeyyide uygulanabilmesi için hekimlerden adli rapor düzenlemeleri istenebilmektedir. Adli rapor hazırlaması istenen hekimin bu görevini yerine getirme yükümlülüğü bulunmaktadır (7-9).

Adli Tıp uygulamalarında ülkemizde düzenlenen raporların büyük çoğunluğu travmanın şiddetinin değerlendirildiği adli travma rapor-

ları olup bu raporlar Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) (1) "Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar" başlığı altındaki maddelerde yazılan hususlar doğrultusunda ve adli mercilerin anlayabileceği dilde düzenlenmektedir (7,10).

Yaralama suçlarının adli açıdan değerlendirilmesinde ülke çapında bir standart sağlanması amacıyla 2005 yılında "Türk Ceza Kanununda Tanımlanan Yaralanma Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı rehber düzenlenmiş ve Adli Tıp uygulamalarında kullanılmaya başlanmıştır. Rehber 2013 ve 2019 yıllarında güncellenmiş olup, rehberde yaralanma suçlarında saptanan bedensel etkilenmelerin yanı sıra ruhsal etkilenmelerin de dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır (11). Adli Tıp uygulamalarında yaygın olarak kullanılan bu rehber aynı zamanda "travmanın neden olduğu ruhsal etkilenmeyi" belirleme kriterlerini de içermektedir (11). Psikiyatrik şikayet tarifleyen olgularda travma ile saptanan ruhsal etkilenme arasında bir ilişki kurmak esastır. Bu nedenle ruhsal etkilenmenin varlığını adli rapora yansıtmak için psikiyatrik değerlendirme yapılmalıdır (7,12).

¹ Uzm. Dr. , İzmir Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Adli Tıp, orhan.meral@yahoo.com

² Uzm. Dr., İzmir Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Adli Tıp, firatileri@gmail.com

Adli travma olgularında psikiyatrik değerlendirmelerin önemi yalnızca “*yaralanmanın basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olmadığı*” hususuyla sınırlı olmayıp psikiyatrik bulgular “*duyulardan veya organlardan birinin işlevinin sürekli zayıflamasına ya da yitirilmesine neden olup olmadığı, konuşmada sürekli zorluk/konuşma yeteneğinin kaybı niteliğinde olup olmadığı, beden ve ruh bakımından kimlerin kendisini savunup savunamayacağı*” hususları açısından da önem taşımaktadır (11).

Ulusal literatürümüzde, travmanın bedensel bulgularının adli tıbbi açıdan basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olduğu durumlarda, olaya bağlı ruhsal etkilenme bulgularının verilecek cezayı ağırlaştırıcı etken olabileceği, bu nedenle travma sonucu yaralanmış kişilerin psikiyatrik şikayetlerinin iyi tanımlanmasının, altta yatan ve olaydan bağımsız diğer durumlardan ayırt edilmesi açısından olgunun özgeçmişinin detaylı bir şekilde sorgulanmasının, kişinin tıbbi kayıtlardaki bilgilerinin ve hatta tanı kodlarının hataya yer vermeyecek şekilde özenle kaydedilmesinin, ayrıca adli olguların hekimi ve adli mercileri yanılmaya yönelik başvuracağı simülatif davranışların gözden kaçırılmaması gerektiğine dikkat çekilmektedir (9).

Sunulan olgu üzerine ülkemizde yapılan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Olgumuzda da olduğu gibi bedensel bulguların ön planda olmadığı durumlarda, özellikle aile içi şiddet sonucu meydana gelen yaralanmalarda, yaralanmanın niteliğini ve raporun sonucunu değiştirebilmesi açısından psikiyatrik yakınmalar mutlaka sorgulanmalıdır. Adli olgulara gerek adli merciler gerekse de hekimler tarafından sistematik ve multidisipliner bir yaklaşım sergilenmeli ve psikiyatrik şikâyet ve / veya bulgu elde edilmesi halinde Psikiyatri hekiminden konsültasyon istenmelidir. Ruhsal travmanın varlığını ortaya koymak kişinin yalnız bedensel ve ruhsal sağlığı açısından değil aynı zamanda yasal hakları açısından da büyük önem arz etmektedir.

Kaynaklar

1. Türk Ceza Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>. Erişim Tarihi: 22.03.2021
2. Türk Medeni Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>. Erişim Tarihi: 22.03.2021
3. Oral G. Adli psikiyatri. İçinde: Soysal Z, Çakalır C. (Editörler). Adli Tıp. Birinci baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basımevi, 1999;1377-571.
4. Şener MT, Dursun OB, Aydın EF, Arslan S, Güleç M. Area Of Specialty Preferences Of Forensic Authorities in Forensic Psychiatric Evaluation Requests: A University Hospital Experience. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 2014;27:155-9. Doi: 10.5350/DAJPN2014270208
5. Temel G, Budak H, Saka NE. Approach And Reporting To Forensic Psychiatric Cases: Examples Of Forensic Psychiatry Practices In The World. *Namık Kemal Tıp Dergisi*, 2020;8(1):93-101. Doi: <https://doi.org/10.37696/nkmj.662819>
6. Saygılı Ç, Ak S, Cantürk G. What is The Level of Forensic Psychiatry Knowledge among Psychiatrists in Turkey? “In Your Opinion, should Forensic Psychiatry be a Sub-specialty?”. *The Bulletin of Legal Medicine*, 2019;24(1):1-8. Doi: 10.17986/blm.2019149810
7. Meral O, Ayaz N. The Effect of Psychiatric Consultations on Forensic Reports Process. *The Bulletin of Legal Medicine*, 2020;25(3):161-76. Doi: 10.17986/blm.1400
8. Dokgöz H. Bilirkişilik. İçinde: Dokgöz H Editör, Adli Tıp & Adli Bilimler. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. s. 31-50.
9. Güler H, Kaya A. The Questions Asked To The Psychiatrists While Preparing A Forensic Report On Offences Of Bodily Harm Defined in The Turkish Penal Code. *Anatolian Journal of Psychiatry* 2019; 20(6):670-670
10. Kar H, Dokgöz H. Adli Rapor. İçinde: Dokgöz H Editör, Adli Tıp & Adli Bilimler. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. s. 359-378.
11. Balcı Y, Çolak B, Gürpınar K, Anolay NN. Türk Ceza Kanunu’nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi Rehberi, 2019. https://www.atud.org.tr/wp-content/uploads/2019/06/tck_yaralama_2019.pdf. Erişim tarihi: 22.03.2021
12. Şener MT, Kök AN. Consultation in The Practice of Forensic Medicine. *The Bulletin of Legal Medicine*, 2011;16(3):77-80. <https://doi.org/10.17986/blm.2011163729>
13. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual Of Mental Disorders (DSM-5®). Washington, D.C: American Psychiatric Pub; 2013.
14. Oral G. Yeni Türk Ceza Kanunu ve Ruhsal Travma. *Sempozyum Dizisi No: 48, Ş 2006, s.118-26.*
15. Karaman H. Adli Psicotravmatoloji. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 05, Sayı 02, 2020, Sayfa 103-113
16. Can İÖ, Uyaniker ZD, Ulaş H, Karabağ G, Cimilli C, Sallaçın S. Mental Findings in Trauma Victims. *Nöropsikiyatri Arşivi*. 2013; 50: 230-236. Doi: 10.4274/npa.y6242
17. WHO Constitution. <https://www.who.int/about/who-we-are/constitution>. Erişim tarihi: 22.03.2021